

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра глобальної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан економічного факультету
А.Д. Діброва (Діброва А.Д.)
28 серпня 2024 р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри глобальної економіки
Протокол №1 від 20 серпня 2024 р.
Завідувач кафедри
Н.М. Вдовенко (Вдовенко Н.М.)

”РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Міжнародна економіка»
О.В. Кірейцева (Кірейцева О. В.)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«МІЖНАРОДНИЙ АГРАРНИЙ БІЗНЕС»

Галузь знань Соціальні та поведінкові науки _____
Спеціальність _ 051 Економіка _____
Освітня програма _ Міжнародна економіка _____
Факультет (ННІ) Економічний _____
Розробники: д.е.н., проф. Діброва А. Д., к.е.н. доц. Герасименко Н.А. _____

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни Міжнародний аграрний бізнес

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>
Спеціальність	<i>051 "Економіка"</i>
Освітня програма	<i>"Міжнародна економіка"</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	
Форма контролю	<i>Екзамен</i>
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1
Семестр	4
Лекційні заняття	<i>30 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>30 год.</i>
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота	<i>90 год.</i>
Індивідуальні завдання	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів професійних компетентностей, засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок у питаннях розвитку міжнародного аграрного бізнесу, закономірностях розміщення продуктивних сил аграрної сфери, їх регіональної спеціалізації, а також виявлення особливостей ведення аграрного бізнесу в різних країнах світу та вивчення досвіду розвитку інноваційних форм бізнесу в аграрному секторі міжнародної економіки в умовах економічної глобалізації

Завдання: формування у здобувачів вищої освіти системи знань що сучасного стану, перспектив розвитку міжнародного агробізнесу та галузевий пріоритетів в аграрній сфері з точки зору розвитку міжнародного бізнесу; основних принципів ефективного ведення міжнародного агробізнесу; методів оцінювання зовнішнього середовища та ризиків виходу на зовнішній ринок; методів обґрунтування міжнародних проектів в аграрній сфері; методів маркетингового

аналізу та дослідження міжнародних аграрних ринків; підходів щодо оцінювання глобалізаційних впливів на міжнародний агробізнес.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК15. Здатність до володіння цілісними системами знань про сутність економічних процесів, що відбуваються на міжнародному аграрному ринку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.

ПРН23. Показувати і навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення.

ПРН25. Вміти аналізувати принципи, закономірності розвитку та міжнародний досвід функціонування світового аграрного ринку.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	у тому числі				
			л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО АГРОБІЗНЕСУ							
Тема 1. Міжнародний аграрний бізнес в системі економічних відносин		15	4	4			7
Тема 2. Формування системи міжнародного агробізнесу		11	2	2			7

Тема 3. Система управління та регулювання міжнародного агробізнесу		12	2	2			8
Тема 4. Аграрна політика країн світу в регулюванні агробізнесу та продовольча безпека		11	2	2			7
Тема 5. Державна підтримка розвитку агробізнесу та методи її кількісної оцінки		12	2	2			8
Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі		10	4	4			6
Разом за змістовим модулем 1		75	16	16			43
Модуль 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ: РИНКОВІ, ГАЛУЗЕВІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ							
Тема 7. Організація міжнародного агробізнесу		16	4	4			8
Тема 8. Світовий агропродовольчий ринок в умовах глобалізації		12	2	2			8
Тема 9. Сучасний стан і основні тенденції розвитку агробізнесу України		12	2	2			8
Тема 10. Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах		12	2	2			8
Тема 11. Тенденції і перспективи агробізнесу у країнах, що розвиваються		12	2	2			8
Тема 12. Сучасні виклики суспільства та їх вплив на розвиток міжнародного аграрного бізнесу: Європейський зелений курс		11	2	2			7
Разом за змістовим модулем 2		75	14	14			47
Усього годин		150	30	30			90

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Організаційні форми міжнародного агробізнесу в країнах світу	4
2	Тема 2. Земельні ресурси у світовому сільському господарстві	2
3	Тема 3. Трудові ресурси у світовому сільському господарстві	2
4	Тема 4. Матеріально-технічна база сільського господарства світу	2
5	Тема 5. Державна підтримка сільського господарства у країнах світу	2

6	Тема 6. Міжнародна конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	4
7	Тема 7. Світовий ринок зерна та олії	4
8	Тема 8. Світовий ринок овочів, плодів, ягід	2
9	Тема 9. Світовий ринок молока та м'яса	2
10	Тема 10. Світовий ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	2
11	Тема 11. Світовий ринок органічної продукції	2
12	Тема 12. Ринок карбонових кредитів	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глобальні процеси та їх вплив на розвиток міжнародного агробізнесу. Система економічних відносин в міжнародному агробізнесі	7
2	Передумови та умови формування системи міжнародного агробізнесу. Об'єкти і суб'єкти міжнародного агробізнесу. Рівні функціонування агробізнесу	7
3	Світова торгівля і СОТ. Угода про сільське господарство. Угода про застосування санітарних і фітосанітарних заходів СОТ. Угода про субсидії та компенсаційні заходи СОТ. Інструменти впливу СОТ на міжнародну торгівлю продовольством: «жовта», «блакитна» і «зелена» скринька.	8
4	Аграрна політика в регулюванні агробізнесу, доходів складових його галузей, зайнятості, забезпечення використання природних, сільськогосподарських ресурсів територій і всього економічного потенціалу країн, можливостей і переваг міжнародної співпраці в агропродовольчій сфері	7
5	Принципи аграрного протекціонізму. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору економіки	8
6	Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі	6
7	Вплив науково-технічної революції на розвиток сільського господарства. Головні напрями і особливості НТП у країнах з рівнем розвитком економіки. Біоінновації. Біоекономіка. Органічне землеробство. Дискусії щодо застосування ГМО.	8

	Цифрові інновації: використання даних і технологій для сталих агропродовольчих систем.	
8	Розмір і масштаби міжнародної торгівлі сільськогосподарською продукцією. Товарна структура торгівлі основними видами сільськогосподарської продукції і продовольства. Основні напрями експорту та імпорту сільськогосподарської продукції і продовольства. Україна на світових ринках агропродовольства.	8
9	Матеріально-технічна база сільського господарства. Інфраструктура агропромислового виробництва. Трудові ресурси сільського господарства. Зайнятість і продуктивність праці в сільському господарстві. Розвиток сільських територій.	8
10	Агропромисловий бізнес у розвинутих країнах. Місце галузі в економіці країн. Соціальна, економічна, виробнича структура. Типи і розміри господарств. Технічний рівень та інтенсивність виробництва. Розвиток кооперації	8
11	Рівень технічного оснащення, багатокладність і феодальні форми землеволодіння в країнах Латинської Америки. Питання бідності і низької освіченості селянства. Транснаціональні монополії	8
12	Посилення вимог до галузі тваринництва. Проблема посилення резистентності шкідливих мікроорганізмів від неправильного застосування антибіотиків у вирощуванні тварин і виробництві м'ясопродуктів. Зменшення забруднення повітря. Розвиток енергоефективності та відновлюваних джерел енергії. Розвиток органічного виробництва. Потенційні ризики та загрози для аграрного сектору економіки України.	7

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування, рецензування, складання реферату);
- відеометоди (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- презентації та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5097>);
- Міжнародний аграрний бізнес: методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка» / уклад.: А.Д. Діброва, Н.А. Герасименко. – Київ: НУБіП України, 2024. – 26 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u404/mizhnarodniy_agrarniy_biznes_0.pdf.);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;

10. Рекомендовані джерела інформації

- 1) Barnard F. L., Akridge J. T., Dooley F. J., Foltz J. C. Agribusiness Management. 5th Edition. New York: Routledge, 2019. 432 p.
- 2) Anderson K., Ed. Global Agricultural Value Chains and Development. Cambridge: Cambridge University Press, 2021. 300 p.

- 3) Álvarez A., Escudero A., Fernández J., Gómez-Limón J. A., Garrido A. The Economics of Agriculture and Natural Resources. Berlin: Springer, 2021. 380 p.
- 4) Novak J. L., Pease J. W., Sanders L. D. Agricultural Policy in the United States: Evolution and Economics. New York: Routledge, 2020. 320 p.
- 5) Мельник І., ред. Міжнародний аграрний бізнес: теорія і практика. Київ: НУБіП України, 2019. 280 с.
- 6) Дем'яненко О., ред. Сучасні тенденції розвитку агробізнесу. Львів: Видавництво Львівського національного аграрного університету, 2020. 340 с.
- 7) Ковальчук М., ред. Агробізнес і міжнародна торгівля. Харків: ХНАУ, 2021. 290 с.
- 8) Сокол Т., ред. Інноваційні технології в агробізнесі. Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2019. 310 с.
- 9) Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO). Офіційний сайт: <https://www.fao.org>.
- 10) Світова організація торгівлі (WTO). Офіційний сайт: <https://www.wto.org>.
- 11) Європейська комісія (European Commission). Офіційний сайт: <https://ec.europa.eu>.
- 12) Директорат з питань сільського господарства та розвитку села: <https://ec.europa.eu/agriculture>.
- 13) Міністерство сільського господарства США (USDA - United States Department of Agriculture). Офіційний сайт: <https://www.usda.gov>.
- 14) Міністерство сільського господарства та продовольства Норвегії (Ministry of Agriculture and Food of Norway). Офіційний сайт: <https://www.regjeringen.no/en/dep/lmd>.
- 15) Міністерство сільського господарства Канади (Agriculture and Agri-Food Canada). Офіційний сайт: <https://www.agr.gc.ca>.
- 16) Міністерство сільського господарства Великобританії (Department for Environment, Food & Rural Affairs - DEFRA). Офіційний сайт: <https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-environment-food-rural-affairs>.
- 17) Міністерство сільського господарства Німеччини (Federal Ministry of Food and Agriculture). Офіційний сайт: <https://www.bmel.de>.
- 18) Міністерство сільського господарства Франції (Ministry of Agriculture and Food Sovereignty). Офіційний сайт: <https://agriculture.gouv.fr>.
- 19) Міністерство сільського господарства Італії (Ministry of Agricultural, Food and Forestry Policies). Офіційний сайт: <https://www.politicheagricole.it>.